

BLACK SEA ADVISORY COUNCIL /BSAC/
CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Асоциация, регистрирана в регистъра на
Юридически лица с нестопанска
Цел (ЮЛНЦ)
На Р България ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
Варна, ул. „Охрид“ №24-26, етаж 1
office@bhsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediul si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@bhsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на работна група 4 на КСЧМ – 29 юни 2023 г.

Тема: „Взаимодействия на рибарството и аквакултурите с морски ферми за вятърна възобновяема енергия – в контекста на Морското пространствено планиране“

На 29-ти юни 2023 г. в хотел Рослин Димят, гр. Варна, България и онлайн през платформата Zoom се проведе среща на работна група 4 на КСЧМ, на тема: „Взаимодействия на рибарството и аквакултурите с морски ферми за вятърна възобновяема енергия – в контекста на Морското пространствено планиране“.

От членовете на КСЧМ на срещата присъстваха представители на: Сдружение "Европейска асоциация на рибарите в Черно море", Фондация "Институт за екологична модернизация", Организация на производителите "Черноморска мида", Сдружение "Асоциация на дребномащабния риболов "Св. Николай Чудотворец", НПО – Маре Нострум, Асоциация на рибарите от пристанище Томиш, Асоциация "РО-ПЕСКАДОР", Федерация на рибарските организации в Черно море, Сдружение "Иван Пацайкин – Миля-23", Рибарско сдружение "Головица", Национална асоциация българско Черноморие, Асоциация на производителите на рибни продукти – БГ Фиш.

Чрез видеовръзка гости на срещата бяха: г-н Константин Петров – координатор на Генералната комисия по рибарството в Средиземно море (ГКРСМ/GFCM) за Черно море, д-р Виктор Ница (Victor Nita) – Институт „Григоре Антипа“ гр. Констанца, г-н Богдан Гиня (Bogdan Ghinea) – Министерство на регионалното развитие на Румъния, г-жа Боряна Георгиева – МОСВ, България, г-жа Емилия Крилчева – МОСВ, България, г-жа Мария Минова – Министерство на енергетиката на България.

Срещата беше открита от г-н Даниел Бухай.

Следва презентация на г-н Йордан Господинов на тема „Взаимодействия на рибарството и аквакултурите с морски ферми за вятърна възобновяема енергия – в контекста на Морското пространствено планиране“. Основните три дейности, които рибарите извършват в морето са риболов, аквакултура и пурификация.

Законодателните етапи на развитие на възобновяемата енергия в България са следните:

1. Законопроект за енергия от възобновяеми източници в морските пространство-внесен в НС на 19.10.2022г.
2. Центърът за изследване на демокрацията в България сформира Черноморска коалиция за възобновяема енергия на кръгла маса на 13.06.2023г.
3. В Народното събрание на Република България - тече срок за обществено обсъждане на горепосоченият проект на Закона.

Представители на сектора, асоциациите, сдруженията и Консултативният съвет за Черно море не бяха поканени на кръглата маса.

В България са определени четири зони за изграждане на вятърни паркове: зона Варна, зона Шабла, зона Обзор и една гранична зона с Турция. В презентацията се посочва следният сайт, на който може да се види направената оценка за крайбрежния потенциал на Черно море: <https://csd.bg/bg/publications/publication/wind-power-generation-in-bulgaria/>

Предимството на развитието на офшорни ВЕИ в Черно море е фактът, че производството на електроенергия от вятърни ресурси във водните територии разкрива значителен потенциал за декарбонизация на енергийната система и дава широк спектър от възможности за икономически и инфраструктурен напредък на крайбрежните градове. В същото време обаче това има и възможни недостатъци, особено за рибарите, защото изграждането на ВЕИ може да застраши биоразнообразието и поминъка на сектора. Възможно е ВЕИ да генерират нискочестотни вибрации и шумове, и е неизяснен въпросът как те влияят на рибите и мекотелите. В същото време остава и въпросът дали след изграждане на подобни вятърни паркове в Черно море няма да се промени пътят на мигриращите риби. Може да бъдат засегнати местообитанията на черноморските видове и да се повлияе върху техните жизнени дейности – не само риби, но и на двучерупчести, гастроподи и водорасли. Все още не е изяснено и какви ограничения на риболовната дейност и на аквакултурните ферми ще бъдат наложени в зоните на ВЕИ, защото те предполагат ежедневно техническо обслужване. Голямото опасение на рибарите е, че ВЕИ ще заемат типични риболовни зони. Съществува доклад за въздействието на ветроенергийните паркове в морето и на други системи за енергия от възобновяеми източници върху риболовния сектор на г-н Петер Ван Дален – Комисия по рибно стопанство, който може да се прочете на https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0184_BG.html?fbclid=IwAR3hjlEXDzIXG9fNikFD2Of8FUZ1DX-5sSH3uhiR1oPpxQIIUFA-NwyDGgw

Що се отнася до морското пространствено планиране, то неговата цел е да даде възможност на държавните органи да организират човешката дейност в морските райони, така че да бъдат изпълнени различни екологични, икономически и социални цели. Държавната администрация може да намери в лицето на КСЧМ партньор, който да участва във всички процеси. Директива 2014/89/ЕС за установяване на рамка за морско пространствено планиране определя общия подход на държавите от ЕС към

планирането на морските райони, като целите са: устойчив растеж на морските икономики (или т.нар. Синя икономика), устойчиво развитие на морските райони и устойчиво използване на морските ресурси. В този контекст петте сектора с висок потенциал са аквакултура, туризъм, морски биотехнологии, енергия от океаните и добив от морското дъно. Въпреки че, аквакултурата е посочена на първо място до сега не са правени консултации със сектора. Морското пространствено планиране от своя страна е инструментът за съгласувано управление на използването на моретата и океаните и за гарантиране, че човешките дейности се извършват по ефективен, безопасен и устойчив начин. Основните цели са намаляване на конфликтите и създаване на синергии между различните дейности; насърчаване на инвестициите чрез предвидимост, прозрачност и правна сигурност; засилване на трансграничното сътрудничество между страните от ЕС за развитие на възобновяемата енергия, разпределяне на морските пътища, полагане на тръбопроводи и подводни кабели и др; опазване на околната среда чрез определяне на защитени територии, изчисляване на въздействията върху екосистемите и идентифициране на възможности за многократно използване на пространството.

В презентацията се цитира изказване на г-н Людмил Икономов, председател на Фондация "Институт за екологична модернизация" и член на УС на КСЧМ – „Въздействието върху хидробиотата и в частност, върху рибната фауна, не са достатъчно изяснени, което означава, че всички решения трябва да бъдат вземани с максимална предпазливост. За риболова са еднакво вредни, както игнорирането на различните видове въздействия върху рибните популации, така и тяхното абсолютизиране. Балансът може да се намери само с участието на хората, работещи в този сектор, които са заинтересовани повече от всички други от развитието на рибната фауна и на т.нар. „синя икономика“, като цяло“.

В България съществуват 1814 риболовни съда опериращи в Черно море, от които над 100 са кораби, над 60 далечна за пасивен риболов, над 22 предприятия ситуирани в крайбрежията за преработка на риба и морски продукти и голям брой водолази. Включването на представители на сектора в организираните срещи за морско пространствено планиране е жизнено важно.

Следват коментари:

Г-н Даниел Бухай: Теоритично, докато не се приемат окончателните планове за морско пространствено планиране (МПП) не би следвало да се изграждат вятърни паркове. Планът за МПП е уреден от Директива 89/2014 на ЕС. Плановете ще се приемат в сравнително кратки срокове, иначе за България и Румъния ще се наложат санкции, защото вече има предупреждение, че закъсняват. В директивата в чл.8 се задължават държавите-членки да вземат предвид всички дейности свързани с морето и са изброени по следния ред – на първо място е аквакултурата, следвана от риболова и на трето енергетика. Както всички знаят рибарството е най-старият поминък в Черно море, а като се вземе предвид и неговият спад през последните години, ясно се очертава нуждата секторът да бъде подкрепян. През март 2022 г. румънски асоциации са присъствали на кръгла маса посветена на МПП, заедно с НАРА Румъния, на която г-н Богдан Гиня от

Министерството на регионалното развитие на Румъния е бил съгласен с вижданията на рибарите и много от техните мнения са взети под внимание при изработката на плана за МПП в страната. Страховете на рибарите обаче се оказват реални, защото в Румъния се е появил инвеститор за изграждане на вятърни паркове в Черно море и е успял да убеди Министерството на енергетиката да се намеси във вече приетият план по предложение на рибарите. Енергийният сектор разполага с огромен капитал и по-добро лоби от рибарския сектор и техните действия са много по-обширни. Г-н Богдан Гиня на срещата през март 2022г. е казал „ сред рибарските среди не би трябва да съществуват страхове, че планът за МПП е приет окончателно. Дискусиите с администрациите продължава и рибарите трябва да са по-активни“. В окончателният план бяха отбелязани минималните отстояния от бреговата линия предложени от рибарите, но сега се дискутират на ново. КСЧМ е издал две препоръки по темата. Едната е през март 2022 г в която КСЧМ предлага следното:

- Привличане за сътрудничество на Консултативния съвет за Черно море с Комитета по морско планиране и всякакви други органи, които ще регулират местоположението на тези офшорни вятърни паркове, с посочената цел за установяване на местонахождението им в сътрудничество и в съответствие с интересите на рибари; на сдруженията на рибарите и сдружения с екологична насоченост, действащи в морското пространство на Румъния и България.
- Разработване на критерии за местоположението и експлоатацията на тези офшорни вятърни паркове в съответствие с интересите на сектора на рибарството и аквакултурите, за да се избегнат евентуални бъдещи конфликти относно отрицателното въздействие на тези вятърни паркове върху рибните запаси и традиционните райони или бъдещ риболов.
- Когато риболовът е осъществим и разрешен в офшорни вятърни паркове, разработването на предложения се придружава от планове, показващи как предложението ще позволи и улесни достъпа до риболов и ще управлява и смекчи въздействието. Ако риболовът не е разрешен, следва да се анализира въздействието върху сектора и предоставянето на компенсаторни мерки.
- Консултации с Консултативния съвет за Черно море в посока опазване на морската среда през целия процес, за да се гарантира благосъстоянието на нейните местообитания и ресурси.
- Прилагане на принципа за многократно използване на морското пространство, чрез комбиниране на бъдещи вятърни паркове с риболовни и аквакултурни дейности.

Друга препоръка на КСЧМ по отношение на плана за МПП е изпратена през октомври 2022 г в която се правят следните предложения:

- действително консултиране на всички участници от сферата на риболова и аквакултурите, чрез използване на съответни методи на участие;
- провеждане на информационни кампании относно практическите ефекти, възможности и ограничения, които ще произтичат от МПП за дейностите риболов и аквакултури в бъдеще;

- провеждане на съвместни работни сесии със заинтересовани страни в секторите, които могат да повлияят на развитието на риболова и аквакултурите: възобновяеми енергийни източници, туризъм, защитени морски зони.

Издадените препоръки показват, че КСЧМ постоянно раглежда въпросът за МПП и винаги се е опитвал да привлече вниманието на съответните управителни органи, но за съжаление тези препоръки не са взети под внимание. Г-н Бухай предлага да се повторят препоръките като се добавят следните две идеи: - да се подкрепи спирането на процедурите по установяването на вятърните паркове, до приемането на Морския пространствен план и да се повтори желанието на КСЧМ да бъде консултиран, уповавайки се на Директива 89/2014 на ЕС. Втората идея е да се иска позиционирането на вятърните паркове да е на възможно най-далечно разстояние от бреговата линия, като така ще се защитят традиционните зони за риболов, както и на зоните в които може да се практикува аквакултура. Така биха се избегнали възможните негативните ефекти върху миграционните риби и хабитатите в Черно море и по-специално за шумовото замърсяване. Най-малкото разстояние което може да се иска за изграждането на вятърни паркове е изобата от 30 м, дори повече.

Г-н Богдан Гиня: Морското пространствено планиране обединява много дейности и рибарския сектор и аквакултурата са част от него, както и въздействието върху климатичните промени. Морският пространствен план в Румъния е разработен в рамките на Комитет за МПП в който са включени всички органи и институции упоменати в директива 89/2014 и се координира от Премиера на Румъния. По отношение на вятърните паркове в морето, тяхното въздействие не е добре познато и то трябва да се уточни, като се вземе опитът от държави, които вече са ги приложили. В момента се разработва окончателният план на МПП в Румъния, а в отговор на г-н Бухай – фирмите занимаващи се с изграждане на подобни паркове не са блокирали плана, прави се опит той да е по-хармоничен и в него да се включат и възобновяемите енергии. Министерството на регионалното развитие бе консултирано за разработване на карта във връзка с морския пространствен план и отново г-н Гиня ще се опита да успокои рибарите, тъй като всеки един проект за инвестиции от първоначалния етап до пълното му осъществяване трае около 10 години. За Румъния планът за МПП ще се разглежда за одобрение през септември 2023 г, и ще е приет преди да се осъществят каквито и да било инвестиции. При всички положения предварителната оценка на инвестиционните планове за изграждане на вятърни паркове изисква да се провери въздействието им върху околната среда и до колко тя е благоприятна за тяхното осъществяване. Заедно с Министерството на околната среда се взема предвид, че тези паркове не трябва да са ситуирани в защитени зони и да са отдалечени от бреговата линия до изобата 30-40 м. Основен критерий за МПП е принципа за многократно използване на морското пространство. Министерството на регионалното развитие поддържа направената препоръка от КСЧМ за участие на всички заинтересовани страни при разработката на съответните документи, като в законодателната рамка има инициатива да се поканят като наблюдатели в Комитета за МПП рибарски сдружения. Комитетът е междуведомствен орган и в него могат да участват и публични организации. Ако в дневния ред на Комитета има въпроси от компетенцията на съответните организации

той търси тяхното съдействие. Във всички случаи вятърните паркове ще се изградят в зони в които вятърът е подходящ, защото не всяка морска зона е добра за подобни инвестиции. Говори се и за критерий отдалеченост от брега, така че да бъдат и защитени и ефикасни. Все още няма окончателно решение за местата за подобни инвестиции, ако се окаже че не е рентабилно тяхното изграждане може и да не се осъществят.

Г-н Даниел Бухай: Благодарим за разясненията на г-н Гиня и за това, че е въведено минималното разстояние от брега за изграждане на ВЕИ, което да защити риболовния сектор и се надява това разстояние да не се скъси и да остане критерий за позиционирането на парковете. От друга страна страховете завладяли рибарите са породени от факта, че не са запознати с пътната карта, която трябваше да е публично достояние направено от Министерството на енергетиката, а това не се случи.

Г-н Богдан Гиня: Въпросната пътна карта не е била публикувана, защото не е била в окончателна форма и когато това се случи тя ще бъде предоставена за публично разглеждане, както е по закон.

Г-н Лауренциу Миря: през последните 10 години дребно-машабните рибари бяха много засегнати, защото в Румъния не съществува социален диалог. Например Министерството на околната среда и Министерството на регионалното развитие организират дискусии и обществени дебати за риболов в Черно море и обикновено се срещат само с директорите на Националната агенция за риболов в страната, които са политически назначени за срок от една година и дори не знаят какво означава лодка. Например дребно-машабните рибари бяха засегнати, когато Министерството на околната среда приложи програма за опесъчаване на румънския бряг без консултация с рибарите. А сега се дебатира план за МПП и в Комитетът влизат само държавни институции. Редно е държавните служители да се срещнат със сектора в Черно море и заедно да се търсят възможности за инвестиции.

Г-н Богдан Гиня: Консултациите с всички заинтересовани страни е много труден процес, защото има много въвлечени дейности. Експертите по биоразнообразие, риболов, морски транспорт и др. не са към Министерството на регионалното развитие и следва да бъдат консултирани чрез останалите министерства, което е сложен и продължителен процес.

Г-н Лауренциу Миря отправя въпрос към г-н Богдан Гиня кой е представителят в Комитета за МПП от страна на Агенцията по риболов и аквакултура? Защото по неофициална информация, г-н Габриел Попеску – директор на НАРА Констанца е заявил на една от срещите, че за Румъния е по-важна възобновяемата енергия, отколкото риболова.

Г-н Богдан Гиня: не може да потвърди тази информация, защото не помни да е направено подобно изказване. Уверява членовете на КСЧМ, че намерението на Министерството на регионалното развитие е да работи с всички сектори.

Г-жа Мария Минова – държавен експерт в Министерството на енергетиката: развитието на възобновяемите източници на енергия са много важни за енергийния

сектор. Към момента в законодателството на България няма уредени норми по отношението на развитието на вятърната енергия в морското пространство и Министерството на енергетиката няма провощия по отношение на МПП. В НС на България е внесен закон за изменение и допълнение на закона за енергията от възобновяеми източници, който се обсъжда. По отношение на плана за възстановяване и устойчивост, в приложението към решението за изпълнение за одобряване оценката на плана, са предложени мерки, за инвестиции стимулиране на производството на електроенергия от възобновяеми източници. Едната от мерките е изменение на съответните законови и подзаконови актове, включително и такива на националния регулатор, които въвеждат специфична регулаторна рамка за подкрепа на инвестициите във възобновяеми източници в морето. Предложено е подробно, специално планиране в морето с предпочитани зони в които морските вятърни паркове ще са в съответствие със законодателството в областта на околната среда, както и план за развитие на мрежата в крайбрежната зона. Към момента в Министерството на енергетиката функционира работна група, която трябва да предложи промени в законодателството, така че да може тези инвестиции да се реализират при най-ефективни условия, като същевременно се опази околната среда и се защитят интересите и на другите сектори, но така, че да има възможност за развитие на тези инвестиции.

Г-н Йордан Господинов уточнява, че Морският пространствен план на България е приет на 23 май 2023 г.

Следва закриване на срещата.

Изготвил протокола: г-жа Елена Пенева